4. Krónika. A krónikában olvasható egy megemlékezés Walter Wenzelről (1929–2025) és névtani vonatkozású munkásságáról (479–481).

5. Hírek és megjegyzések. A rovat (163–203; 482–499) ismerteti az egyes országokban megjelenő névtani folyóiratokat (többek között a Névtani Értesítő 46. számát), monográfiákat, tanulmánykötéteket, konferenciákat, szemináriumokat, projekteket, valamint a tulajdonnevekkel foglalkozó, a sajtóban és a világhálón olvasható cikkeket. Ž. DVOŘÁKOVÁ beszámol a 2024-ben Csehországban kérvényezett új keresztnevekkel kapcsolatos szakértői véleményekről is (204–207).

***

BAUKO JÁNOS
egyetemi docens; Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, Közép-európai Tanulmányok Kara, Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet; Nyitra (Nitra, Szlovákia)
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1297-6177, e-mail: jbauko@ukf.sk

Folia onomastica Croatica 34. (2025)

Főszerkesztő: Nikola Vuletić. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Razred za filološke znanosti, Zagreb. 227 lap

1. A folyóiratról. A Folia onomastica Croatica a Horvát Tudományos és Művészeti Akadémia Filológiai Tudományok Osztályának névtani periodikája, amelynek első száma 1992-ben jelent meg. A folyóirat a zágrábi Jugoszláv Tudományos és Művészeti Akadémia által 1969–1991 között megjelentetett, összesen 14 kötetet megélt Onomastica Jugoslavica című kiadvány folytatásának tekinthető. A névváltozást az 1991-ben bekövetkezett politikai-társadalmi változások, azaz a Jugoszláv Szocialista Föderatív Köztársaság megszűnése, valamint az önálló és demokratikus Horvát Köztársaság létrejötte indokolta. A kezdetektől egészen a 15. számig PETAR ŠIMUNOVIĆ (Horvát Nyelv- és Nyelvtudományi Intézet) volt a főszerkesztő. A főszerkesztői feladatokat ezt követően a 22. kötetig DUNJA BROZOVIĆ-RONČEVIĆ (Zadari Egyetem) látta el. Tőle ANĐELA FRANČIĆ (Zágrábi Egyetem) vette át a folyóirat szerkesztését. A 34. szám az első, amelynek NIKOLA VULETIĆ (Zadari Egyetem) a főszerkesztője.

A folyóirat számai hagyományosan három rovatból állnak: 1. tanulmányok, amelyek a lap gerincét adják; 2. beszámolók, ismertetések, recenziók; 3. évfordulók, nekrológok. A kezdetektől a 29. számig, azaz 2020-ig volt a folyóirat része a folytatólagos névtani bibliográfia, amelyből az utolsó a 2019-ben megjelent névtani vonatkozású könyvek, konferenciakötetek és tanulmányok adatait gyűjtötte össze tematikusan és betűrendben. A folyóiratban elsősorban horvát nyelvű írások olvashatók, hiszen ez a horvát nyelven megjelenő egyetlen névtani periodika. A szlavisztikában megszokott módon viszont bármely más szláv nyelven is közölnek írásokat, így rendszeresen találunk benne bolgár, cseh, lengyel, macedón, orosz, szlovák, szlovén és ukrán nyelvű tanulmányokat, ismertetéseket is. Ezek mellett kisebb számban, de vannak angol nyelvű írások is. Érdemes megjegyezni, hogy az

eddig megjelent 34 kötetben két magyarországi szerzőtől összesen hat tanulmány olvasható, valamennyi horvát nyelven.

A rövid folyóirat-ismertetés után a legutóbb megjelent szám tartalmát mutatom be.

2. Tanulmányok. A tanulmányok rovatát IVANA CRLJENKO munkája nyitja, amely a földrajzi nevek nemzetközi standardizációjával, valamint az exonimákkal foglalkozik (1–37). Rövid elméleti bevezetőt követően a fő részt a horvát exonimák problémája adja, a szerző számos példával illusztrálva mutatja be a horvátban használt exonimák sokszínűségét. A standardizációval kapcsolatos nehézség elsősorban helyesírási jellegűnek tekinthető; ezt néhány kiválasztott példán keresztül szemlélteti a szerző, az elmúlt tíz évben megjelent iskolai helyesírások, nyelvművelő kézikönyvek, továbbá enciklopédiák, lexikonok gyakorlatát bemutatva.

A következő tanulmány a kelet-tiroli Thurn járás szláv helynévörökségét mutatja be (39–57). EMANUEL KLOTZ német nyelvű helynévtörténeti írásában több mint húsz szláv eredetű helynév adatait és etimológiáját dolgozza fel, amelyeket összevet más mai, élő szláv helynevekkel. Megállapítása szerint a helynévanyag alapján okkal feltételezhető, hogy a középkorban jelentős szláv nyelvű közösség élt a vizsgált területen.

PAVAO KRMPOTIĆ a történelmi Turopolje régió (Túrmezei kerület) történeti helynévanyagát dolgozza fel, melyet a 13–18. század között keletkezett forrásokból gyűjtött össze (59–82). A horvát helynévkutatásban bevált módszert követi, azaz a helyneveket etimológiájuk szerint csoportosítja, jellemző kategóriákként a személynévi eredetű, földrajzi köznévből keletkezett és foglalkozásnévi eredetű helyneveket tárgyalva. A földrajzi köznevek közül mindenképp érdemes kiemelni a magyar eredetűeket: *bereg* (< m. *berek*)*, dombro* (< m. *domb*)*, lonka* (< m. *lanka*)*, patak* (< m. *patak*)*, siget* (< m. *sziget*). A turopoljei helynévanyag jelentőségét a szerző meglátása szerint az adja, hogy számos régi, a horvátban, illetve egyáltalán a déli szláv nyelvek helynévanyagában ritkaságnak számító ősszláv elemet őrzött meg, amelyhez hasonlókat csupán a szláv nyelvterület északi felén találunk.

A rovat soron következő, ORSAT LIGORIO által jegyzett tanulmánya a *Mihovil* személynév egy barokk kori spliti alakváltozatának etimológiáját tárja fel (83–92). Rámutat a már kihalt, az újlatin nyelvek csoportjába tartozó dalmát nyelv szerepére, amely végső soron a görög eredetű nevet átvette: ebből került be a név a dalmáciai horvát nyelvjárásokba.

JOSIP LUZER és MARTINA BAŠIĆ a Rijekától (Fiumétől) mintegy 20 km-re délre fekvő tengermelléki Kraljevice nevű kisváros helyneveit dolgozzák fel (93–155). Írásuk hosszú bevezetőjében részletesen tárgyalják a település történetét, egykori és mai demográfiai és gazdasági jellemzőit, továbbá összefoglalják a helyi nyelvjárás hangsúlytípusait és a legfontosabb hangtani és alaktani jellemzőket is. A történeti források és élőnyelvi gyűjtések segítségével összesen 165 helynevet ismertetnek, amelyeket a horvát névtani gyakorlatnak megfelelően etimológiájuk szerint csoportosítják. A szöveget a helynevek térképes megjelenítése egészíti ki.

GERGANA PETKOVA a latin eredetű orvosi terminológiához tartozó eponimákkal (vagyis tulajdonnevekből származó terminusokkal) foglalkozik, amelyek történetét és fejlődését a keletkezésüktől egészen a jelenkorig követi nyomon (157–186). Az elemzés kitér a terminusokra jellemző szóalkotási modellekre, valamint a globalizáció és az angol nyelv nagy hatására is. Tárgyalja továbbá az e terminusok kodifikációjával kapcsolatban felmerülő kérdéseket, különös tekintettel a homonímiára.

A tanulmányok rovatot ANTONIJA PRIŠLIĆ és DOMAGOJ VIDOVIĆ írása zárja (187–204). A szerzők a közép-dalmáciai Pelješac-félszigeten található Brijesta és Dančanje települések

helyneveit adják közre. A történelmi és demográfiai bevezető után következnek a helynevek, amelyeket a névadás motivációja szerinti csoportosításban közölnek. A helynevekben gyakoriak a dalmát eredetű földrajzi köznevek, továbbá a velencei olasz nyelvváltozat is nagy hatással volt rájuk. Ez utóbbi elsősorban az emberi tevékenységgel kapcsolatos helynevek esetében a leggyakoribb.

3. Szemle. A rovatban három ismertetés mellett egy konferenciabeszámoló kapott helyet. ANĐELA FRANČIĆ a Slovenská onomastická terminológia [Szlovák névtani terminológia] című kiadványt mutatja be, amely a szlovák névtani terminusok szótárának tekinthető (205–209). Érdemes megjegyezni, hogy a szócikkekben az angol, cseh, lengyel és német ekvivalensek mellett BAUKO JÁNOS jóvoltából a magyar megfelelők is helyet kaptak. IVANA LONČAR a neves spanyol névkutató, JOSÉ JAVIER RODRÍGUEZ TORÓnak a Sevillai Királyság személyneveit feldolgozó könyvét ismerteti, melybe a szerző korábbi, a témához kapcsolódó tanulmányai kerültek be (210–215). A 2023-ban Nagybányán megrendezett VI. Nemzetközi Névtani Konferencián (ICONN) elhangzott előadások alapján készült, 2024-ben megjelent tanulmánykötetet GERGANA PETKOVA és VANJA IVANOVA ismerteti bolgár nyelven (216–221). A tanulmánykötet magyarországi szerzőit (BÖLCSKEI ANDREA, FARKAS TAMÁS, HAUBER KITTI, KÖTELES-SZŐKE MELINDA, MOZGA EVELIN, SLÍZ MARIANN, WENDL DÁVID) és az általuk jegyzett tanulmányokat is említik az ismertetésben. A rovatot GERGANA PETKOVA beszámolója zárja, amelyet a 2024-ben Helsinkiben megrendezett 28. Nemzetközi Névtani Kongresszusról (ICOS) készített (222–224). Az általános megjegyzések mellett a szláv országokból érkező résztvevőket és előadásaik címeit említi meg.

4. In memoriam. A rovatban a montenegrói származású Dragoljub Petrović (1935–2024) életművét mutatja be angol nyelven DUŠAN R. STEFANOVIĆ (225–227).

***

DUDÁS ELŐD
egyetemi docens; ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Szláv és Balti Filológiai Intézet, Szláv Filológiai Tanszék; Budapest
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5958-8708, e-mail: dudas.elod@btk.elte.hu

Problems of Onomastics / Вопросы ономастики 22. (2025)

Főszerkesztő: JELENA BEREZOVICS. Uráli Állami Egyetem, Jekatyerinburg. 938 lap (1. 320 lap, 2. 294 lap, 3. 324 lap)

A folyóirat 2025. évi három számában huszonnyolc tanulmány és számos rövidebb írás (kisebb közlemény, recenzió, konferenciabeszámoló, megemlékezés) jelent meg, zömében orosz, kisebb számban angol nyelven. Az alábbiakban a három szám tartalmát ismertetem.